

Sygn. akt II Ka 276/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Wojciechowski (spr.)

Sędziowie: SSO Marcin Świerk

SSO Bożena Przysada

Protokolant: stażysta Małgorzata Dąbek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej dla miasta Rzeszów - Sylwii Salach

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 lipca 2016 r.

sprawy J. D. oskarżonego o przestępstwo z art. 178a § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łąncucie

z dnia 9 marca 2016 r., sygnatura akt II K 396/15

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) za podstawę prawną świadczenia pieniężnego **przyjmuje** przepis art. 43 a § 2 kk,

b) za podstawę prawną zaliczenia na poczet zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym okresu zatrzymania prawa jazdy **przyjmuje** przepis art. 63 § 4 kk,

II. **utrzymuje** w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części,

III. **zasądza** od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 200 (dwustu) zł tytułem kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

SSO Marcin Świerk SSO Tomasz Wojciechowski SSO Bożena Przysada

Sygn. akt II Ka 276/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Łąncucie z dnia 9 marca 2016 r. r. sygn. akt II K 396/15 oskarżony **J. D.** uznany został za winnego tego, że w dniu 16 listopada 2015 roku w Ł., woj. (...) kierował w ruchu lądowym samochodem dostawczym marki F. (...) nr rej. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości (wyniki badania: I badanie 0,49 mg/l, II badanie – 0,47 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), tj. przestępstwa z art. 178a § 1 kk i za to na podstawie art. 178a § 1 skazany na karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 69 § 1 kk w zw. z art. 70 § 1 kk warunkowo zawieszono wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego na okres próby wynoszący dwa lata,

Na podstawie art. 42 § 2 kk orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres czterech lat,

Na podstawie art. 63 § 2 kk zaliczono oskarżonemu na poczet orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 16 listopada 2015 roku do daty prawomocności niniejszego wyroku,

Na podstawie art. 49 § 2 orzeczono wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 5.300 zł płatne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej,

Na podstawie art. 627 kpk i art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. – o opłatach w sprawach karnych zasądzono od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 110,00 zł tytułem zwrotu wydatków i opłatę w wysokości 180,00 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożył obrońca oskarżonego, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze i środkach karnych oraz kosztach sądowych, zarzucając:

1. mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania, a to art. 335 § 1 kpk w zw. z art. 343 § 7 kpk poprzez uwzględnienie wniosku Prokuratora o skazanie oskarżonego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego w sytuacji, w której nie można uznać, iż kara i środki karne ujęte w tym wniosku zostały pomiędzy oskarżonym i Prokuratorem uzgodnione, co w konsekwencji doprowadziło do uchybień opisanych niżej,
2. naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 49 § 2 kk poprzez jego niezasadne zastosowanie i orzeczenie wobec oskarżonego określonego w nim środka karnego, mimo że przepis ten od 1 lipca 2015 roku nie obowiązuje,
3. rażąco niewspółmierność wymierzonych oskarżonemu: kary pozbawienia wolności, środków karnych w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w sytuacji, w której kara i wymienione środki jako całość reakcji prawnokarnej w sposób oczywisty nie odpowiada stopniowi winy i społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez oskarżonego,
4. mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania, a to art. 627 kpk i art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy o opłatach w sprawach karnych poprzez ich zastosowanie oraz art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych poprzez ich niezastosowanie i zasądzenie od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, mimo iż ich uiszczenie jest dla niego zbyt uciążliwe ze względu na sytuację majątkową i wysokość dochodów.

Powołując się na podniesione uchybienia obrońca oskarżonego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

1. wymierzenie oskarżonemu kary oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w łagodniejszym wymiarze,
2. wyeliminowanie z wyroku orzeczenia o środku karnym w postaci świadczenia na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, ewentualnie – z ostrożności procesowej – o wymierzenie przedmiotowego środka karnego o łagodniejszym niż w zaskarżonym wyroku wymiarze,
3. zwolnienie oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Podniesiony w apelacji zarzut obrazy prawa materialnego okazał się zasadny. Ponadto skuteczność środka odwoławczego polegała na tym, że w następstwie jego rozpoznania konieczna stała się korekta przepisu przyjętego za podstawę zaliczenia na poczet orzeczonego środka karnego okresu zatrzymania prawa jazdy. W pozostałym zakresie apelacja nie zyskała akceptacyjnej oceny sądu odwoławczego.

W związku z podniesieniem zarzutu obrazy art. 335 § 1 kpk w zw. z art. 343 § 7 kpk przypomnieć trzeba, że zamieszczona we wniosku prokuratora propozycja kary lub środka karnego musi być uzgodniona z oskarżonym (podejrzany), a zatem jego wola w tej mierze powinna zostać wyrażona w sposób wyraźny i niebudzący wątpliwości. Ponieważ ustawa karna procesowa nie formułuje wymagań formalnych, jakim winno odpowiadać oświadczenie oskarżonego, należy przyjąć, że może być ono złożone na piśmie albo ustnie do protokołu przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym (arg. z art. 116 kpk). Skoro zgoda oskarżonego stanowi oświadczenie woli, to ewentualne uchylenie się od jego skutków możliwe jest w przypadku zaistnienia którejsz z wad wymienionych w Kodeksie cywilnym. Ponadto oskarżony, jako dysponent oświadczenia woli, jest uprawniony, by je cofnąć (odwołać), jeśli uzna, że skazanie w tym trybie byłoby dla niego niekorzystne.

Rację rzeczowego zarzutu skarżący upatrywał w niepodobieństwie uznania, iżby kara oraz środki karne ujęte w zaskarżonym wyroku stanowiły przedmiot uzgodnień pomiędzy oskarżonym a prokuratorem, skoro oświadczenie złożone przez J. D. zostało później – w bliżej nieokreślonym odstępie czasowym – „zaakceptowane” przez prokuratora, który podpisał się na jego oryginale.

Rzecz jednak w tym, że wnoszący środek odwoławczy przedstawiając sekwencję czynności, która ukształtowała wyartykułowane przekonanie, pominął okoliczność o doniosłej randze dla rozstrzygnięcia omawianej kwestii. Otóż, przyjmująca od oskarżonego oświadczenie funkcjonariusz policji nawiązała za pomocą telefonu kontakt z prokuratorem, który – powziawszy wiedzę o jego treści – zaakceptował propozycję J. D. odnośnie kary, środków karnych i kosztów sądowych. Co więcej, układ redakcyjny dokumentu znajdującego się na karcie 22 akt sprawy nie pozostawia żadnych wątpliwości co do tego, że stanowisko prokuratora dotarło do świadomości oskarżonego.

Przepis art. 335 § 1 kpk nie statuuje wymogu, aby dokonanie uzgodnień pomiędzy prokuratorem a oskarżonym nie mogło nastąpić za pomocą środka komunikowania się na odległość, co zresztą przyznał autor apelacji. Natomiast zgodnie z ugruntowaną w prawie cywilnym zasadą oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 kc). Z tego też względu data opatrzenia przez prokuratora podpisem dokumentu oznaczonego jako „oświadczenie” (k. 22) nie ma relewantnego znaczenia z punktu widzenia czasu zawarcia między stronami porozumienia co do reakcji prawnokarnej w związku z popełnieniem przestępstwa przez J. D.. Owo oświadczenie prokuratora nie posiada bowiem konstytutywnego charakteru, gdyż złożone zostało jedynie dla celów dowodowych odnośnie do treści i sposobu uzgodnień poczynionych z oskarżonym.

Oskarżony został też pouczony o możliwości wzięcia udziału w posiedzeniu sądu rozpatrującego wniosek prokuratora o wymierzenie kary bez przeprowadzenia rozprawy oraz o możliwości cofnięcia wniosku do czasu wydania wyroku. W tej sytuacji Sąd Rejonowy miał prawo oczekiwać, że ewentualne odwołanie oświadczenia woli przez oskarżonego nastąpi w sposób jasny i pozbawiony wątpliwości. Jest bowiem tak, że milczenie oskarżonego połączone z niestawiennictwem na posiedzeniu wyznaczonym w trybie art. 343 kpk postrzegać trzeba jako trwanie w aprobacie dla dokonanych uzgodnień z prokuratorem, niż jako przejaw cofnięcia zgody dla konsensualnego rozstrzygnięcia sprawy.

W podsumowaniu tej części wyводу stwierdzić więc wypadnie bezzasadność zarzutu obrazy art. 335 § 1 kpk w zw. z art. 343 § 7 kpk, gdyż w polu widzenia Sądu I instancji nie pojawiły się żadne okoliczności, które wykluczałyby uwzględnienie wniosku złożonego przez prokuratora.

Konstatacja ta wywołuje ważne implikacje procesowe. Idzie wszak o to, że zgodnie z treścią art. 447 § 5 kpk podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4, związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa w art. 343, art. 343a i art. 387 kpk. Dlatego też rozpoznanie podniesionego w apelacji zarzutu rażącej niewspółmierności kary i środków karnych stanowiłoby przełamanie ustawowego zakazu, czego – rzecz jasna – Sąd odwoławczy uczynić nie mógł.

Zgodzić się natomiast należy z zarzutem obrazy art. 49 § 2 kk. Istotnie przepis ten został z dniem 1 lipca 2015 r. uchylony przez art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych

ustaw (Dz. U. 2015 r., poz. 396). Skwitowanie to nie oznacza jednak trafności postulatu skarżącego dotyczącego wyeliminowania orzeczonego wobec oskarżonego świadczenia pieniężnego. Dzieje się tak dlatego, że we wskazanej powyżej dacie zaczął obowiązywać przepis art. 43a kk, którego § 2 formułuje nakaz orzeczenia świadczenia pieniężnego w stosunku do sprawcy m. in. przestępstwa określonego w art. 178a § 1 kk. Stąd też Sąd Okręgowy zmienił podstawę prawną owego świadczenia, co znalazło swój wyraz w pkt I a) wyroku.

Z urzędu Sąd odwoławczy skorygował ponadto podstawę prawną zaliczenia na poczet zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym okresu zatrzymania prawa jazdy, dostosowując ją do aktualnego stanu prawnego, gdyż zmiana ta jest obojętna z punktu widzenia interesu procesowego oskarżonego, a jako taka nie podlega zakazowi reformationis in peius (pkt. I b) wyroku).

Wprawdzie kwestia ponoszenia przez oskarżonego kosztów sądowych nie stanowi obligatoryjnego elementu uzgodnień dokonanych w trybie art. 335 § 1 kpk, jednakże uwarunkowania rozpatrywanej sprawy są tego rodzaju, że treścią porozumienia strony objęły i to zagadnienie. Zatem wniosek także w tym zakresie był wiążący dla Sądu Rejonowego.

Niezależnie od wyrażonej powyżej uwagi, odnotować trzeba, że oskarżony posiada stałe źródło dochodu ze stosunku pracy, którego wysokość zadeklarował na poziomie 1.500 zł (netto) miesięcznie. Jest przeto w stanie ponieść koszty sądowe w kwocie stanowiącej ok. 1/3 części należnego mu wynagrodzenia za pracę w wymiarze miesięcznym i konstatacja ta wytrzymuje konfrontację z argumentacją tyczącą się wysokości orzeczonego wobec J. D. świadczenia pieniężnego. Przesądza to o bezzasadności zarzutu obrazy art. 624 § 1 kpk oraz art. 17 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej w oparciu o przepisy art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 438 pkt 1 kpk i art. 436 kpk oraz art. 636 § 1 kpk.

SSO Marcin Świerk SSO Tomasz Wojciechowski SSO Bożena Przysada